

Vị địa vị bá quyền đang trong thời kỳ suy giảm, thực lực hậu hèn mà mục tiêu lại quá lớn, Mỹ đang phải còng trói trên toàn thế giới và điều này đã để lại một không gian hoạt động lớn cho Trung Quốc, giúp cho hai nước cạnh tranh những không quyết đấu.

Về mặt quân sự và ngoại giao, Mỹ gần đây nhận mạnh chính sách “trở lại Châu Á”, chuyển dịch trọng tâm chiến lược quân sự về khu vực Châu Á - Thái Bình Dương, liên tiếp “điều binh khiên tượng” và tiến hành các hoạt động di chuyển tập quân sự tại khu vực Đông Á. Những động thái này đã khiến cho tình hình khu vực Đông Á trở nên căng thẳng, môi trường bên ngoài xung quanh Trung Quốc theo đó cũng xấu đi rõ rệt. Có ý kiến cho rằng, Trung Quốc hiện đang trong tình cảnh “bên bệ đầu là địch”, do đó “thời cơ chiếm lĩnh” để phát triển hòa bình của Trung Quốc cũng sắp kết thúc. Trên thực tế, trên vũ đài quốc tế cũng như tại khu vực Đông Á,

Trung Quốc vẫn còn không gian chiến lược rộng lớn, chủ cần giữ được đây để sẵn sàng kiên trì với chiến lược, phán đoán chính xác những biến đổi của tình hình, xoa dịu mâu thuẫn và xung đột với một số nước trong khu vực, xử lý tốt quan hệ Trung - Mỹ... thì Trung Quốc không những có thể giữ vững “thời kỳ hòa bình chiến lược” để thực hiện phát triển hòa bình, mà còn góp phần cho hòa bình, ổn định và phát triển chung của khu vực.

Không gian xoay chuyển chiến lược của Trung Quốc

- Thứ nhất là trong bối cảnh toàn cầu hóa kinh tế, các nhân tố khiên Trung - Mỹ phải thu hẹp lẫn nhau ngày càng tăng lên. Quá trình toàn cầu hóa kinh tế đã mang lại ảnh hưởng sâu sắc trên hai phương diện: một là sự phụ thuộc lẫn nhau ngày càng chặt chẽ giữa các quốc gia, logic về trò chơi “tổng bằng không” (zero-sum) bị phá vỡ; hai là có những vấn đề trước đây chỉ có thể giải quyết bằng chính trị hoặc quân sự thì nay có thể giải quyết bằng kinh tế. Quan hệ Trung - Mỹ càng vậy, có xung đột, có mâu thuẫn nhưng cũng có lợi ích chung rộng lớn; mâu thuẫn và xung đột càng tăng lên, hai bên càng thận trọng, càng cần tin cậy lẫn nhau, tăng cường hợp tác và đối thoại mới mang lại kết quả “cùng thắng”.

Trong thời, giữa Trung Quốc và Mỹ thực ra không có mâu thuẫn và xung đột lợi ích trực diện, không có vấn đề nào càng thêm căng thẳng tại mức hai bên chỉ có thể giải quyết bằng chiến tranh. Về kinh tế, mặc dù tăng trưởng GDP của Trung Quốc đứng thứ hai thế giới chỉ sau Mỹ, nhưng Trung Quốc vẫn nằm ở khâu thiếu hụt trong “chuỗi sản xuất toàn cầu”, Trung Quốc đang “kiểm nghiệm đồng tiền mới” bằng cách “làm thuê” cho Mỹ. Do đó, sự phụ thuộc về kinh tế giữa hai nước là sự phụ thuộc theo loại hình “chợ lao động” và “ngồi làm công”. Ngược lại Mỹ chỉ cần bằng vài thế đơn tài chính và thông tin mới là có thể tiếp cận lợi nhuận đồng tiền vật vật mà ngược lại Trung Quốc kiểm soát, chỉ đâu cần dùng đến biện pháp quân sự để rọi ro, vì vậy những kẻ vẫn rêu rao “Trung - Mỹ sẽ có chiến tranh” rõ ràng là mưu đồ lợi ích cá nhân chứ không có thật.

- Thứ hai là không nên nhìn mạnh quá mức tại sự khác biệt về hình thái ý thức và chế độ chính trị. Về mặt nào đó, Trung Quốc và Mỹ đều là những người được lợi trong trật tự thế giới hiện nay, do đó cả hai đều ra sức duy trì trật tự đó.

Thực tế là, Trung Quốc vẫn đang thua kém Mỹ về mặt mặt và hoàn toàn chưa có

những lực để thách thức Mỹ. Do đó, điểu Trung Quốc nên hết sức né tránh là nhữn mìnnh quá mức những khác biệt về hình thái ý thức và chế độ chính trị giữa hai nước, vìc làm có thể dẫn đến mâu thuẫn và cõnh tranh quân sự giữa hai bên.

- Thứ ba là các nước xung quanh Trung Quốc cũng không nước nào thức sự muốn làm “con tít đi đũa”. Mỹ chuyển hướng chiến lược quân sự vào Châu Á, điểu đó chế chế ra áp lực cho Trung Quốc. Tuy nhiên, khõ những Mỹ trực tiếp phát động chiến dịch quân sự với Trung Quốc lại hết sức khõ. Mỹ có thể lại động mâu thuẫn giữa Trung Quốc với các nước láng giềng, kích động cõ sát, khiõ cho môi trường xung quanh Trung Quốc không được yên ỳn.

Sự lĩa chiến lược của Trung Quốc

- Thứ nhất, Trung Quốc cần nhìn vào sự phát triển lâu dài, tập trung tởng cõng sự mìnnh tởng hợp quốc gia và cõi thiõn đõi sống nhân dân. Cho dù GDP Trung Quốc đang động thõ 2 thõ giữa, những tài sản bình quân của người dân lại rất thấp; trình độ khoa học kỹ thuật, những lực sáng tạo và sực cõnh tranh quốc tế đũa cần được nâng lên; chế độ xây dựng chính trị - văn hóa – xã hội vẫn còn rất dài, các vấn đề nội cõm trong nước và vấn đề mâu thuẫn xã hội vẫn cần có thời gian để giải quyết... Bởi vậy, trong khi xử lý các vấn đề quan hệ quốc tế, điểu Trung Quốc hết sức cần là giành được thời gian cho phát triển hòa bình. Trong quá trình đó, Trung Quốc cũng cần giải quyết tốt các vấn đề trong nước, không để thế lực chế phá bên ngoài thõa cõ can thiệp. ☐☐

- Thứ hai, cần tập trung xử lý tốt quan hệ với các nước òng Á, làm hòa đũa các mâu thuẫn và xung đột. Trõi qua hơn 30 năm phát triển với tốc độ cao, kinh tế Trung Quốc không ngừng lỏn mìnnh, động thời sự liên hệ với các nước khu vực òng Á cũng ngày càng chặt chẽ. Trong bối cảnh đó, Trung Quốc cần trang bị nhữu hơn những biện pháp để xử lý quan hệ với các nước òng Á. Ngoài ra, vìc tởng cõng trao đổi với các nước trong khu vực cũng mang lại nỏn tởng xã hội và ỳu thế đũa chiến lược rất quan trọng. Do đó, Trung Quốc cần phát huy rộng rãi sực mìnnh tởng hợp của nhà nước, xã hội và nhân dân để thúc đõy và tởng cõng giao lỏu, trao đổi và hợp tác với các nước khu vực òng Á, trên tởt cõ các lĩnh vực nhõ chính trị, an ninh, khoa học, văn hóa, giáo dục... Tởng cõng hiõu biết lỏn nhau, cũng cõ tình hõu nghõ, thức sự đũa chính sách “mõc lân, an lân, phú lân” vào thức tế. Có nhõ vậy thì những mâu thuẫn và xung đột mới được giải quyết và lỏi bõ.

- Thứ ba là ra sức tăng cường xây dựng tin cậy chiến lược với Mỹ, xử lý tốt quan hệ song phương Trung – Mỹ. Mỹ có ý đồ tăng cường hiện diện quân sự tại Đông Á, nhằm củng cố địa vị chủ đạo và an ninh tại khu vực. Trung Quốc đã thích ứng với sự tồn tại của Mỹ trong khu vực, và tìm cách nào đó đã chấp nhận để Mỹ đóng vai trò “ngăn ngừa rủi ro an ninh” tại khu vực Đông Á. Trong 30 năm trở lại đây, Trung Quốc không vì sự tồn tại của Mỹ mà va chạm trực diện với Mỹ, đồng thời cũng không vì sự tồn tại của Mỹ mà dùng bạo lực phát triển. Vì vậy Mỹ có “trò chơi” thì Trung Quốc cũng chấp nhận xử lý tốt quan hệ với Mỹ là có thể tránh được những xung đột lớn.

Mặt khác, Mỹ cho dù có là siêu cường duy nhất trên thế giới, nhưng bản thân Mỹ cũng gặp phải rất nhiều vấn đề, trong đó có nhiều vấn đề cần sự tham dự và hợp tác của Trung Quốc. Đồng thời, với địa vị bá quyền đang trong thời kỳ suy giảm, thế lực hậu hiện mà mục tiêu lợi ích quá lớn, Mỹ đang phải căng trên toàn thế giới, đi đâu này đã để lại một không gian hoạt động lớn cho Trung Quốc, giúp cho hai nước cạnh tranh nhưng không quyết đấu, đồng thời cũng đem đến một số lợi ích nhất định cho quan hệ song phương Trung – Mỹ./.

Bài viết của Phó Giáo sư Hùng Quang Thanh, Phó Viện trưởng Viện Quan hệ quốc tế, Đại học Kinh tế Đại học Singapore trên **“Liên hiệp báo sáng” (ngày 13/2)**

Viết Tuấn (gt)